

Список використаних джерел:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.10.2021 р. «Про Стратегію інформаційної безпеки» : указ Президента України від 28.12.2021 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#n14>
2. Француз-Яковець Т.А. Інформаційна безпека в умовах війни. Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.). Одеса : Вид.дім «Гельветика», 2022. Т. 1. С.329-331.
3. Залевська І.І., Удренас Г.І. Інформаційна безпека України в умовах російської військової агресії. Проблеми становлення правової демократичної держави. Південноукраїнський правничий часопис. 2022. № 1-2 С.20-26.

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ
ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ТА УПРАВЛІННЯ

**Опанасюк Ігор Олександрович,
Самійленко Віталій Сергійович**

Житомирський державний університету імені Івана Франка,
м. Житомир.

Керівник проблемної групи:

Василь Купрійчук, д.держ.упр., професор, професор кафедри права
та публічного управління

Ідентичність держави або нації як цілого зазвичай формується навколо таких цінностей як: територія, історія, мова, традиції, міфологія, архетипи, символіка, звичаєве право, фольклор, панівні моральні норми й імперативи, домінуючі інтереси і прагнення, бачення шляхів та засобів досягнення бажаного стану [1].

Проблема формування єдиної національної ідентичності громадян України є однією з визначальних для українського

суспільства та для подальшого формування його як повноцінної політичної нації – спільноти, приналежність до якої базується на підставі громадянства, схвалення спільних цінностей держави, єдності інтересів представників різних етнічних, мовних, регіональних та релігійно-конфесійних груп країни. Становлення спільної української ідентичності є необхідною умовою визначення місця, ролі та статусу держави в міжнародних союзах і міжнародній системі загалом. Адже ідентичність є тим базовим елементом образу держави, через який її та суспільство сприймає міжнародна спільнота [2].

Слід зазначити, що в Україні загальнонаціональна ідентичність не склалася як цілісна та стабільна структура, а її формування відбувається в суперечливих процесах взаємодії, взаємовпливу та конфлікту регіональних ідентичностей. Регіональна диференціація в нашій країні є досить складною – це не лише поділ на Західну та Східну Україну, але й існування ще двох великих регіонів – Центру та Півдня, які характеризуються і спільними, і відмінними рисами із Заходом та Сходом. В свою чергу, і Схід, і Захід також регіонально диференціюються, наприклад, на Заході України вирізняють такі субрегіони, як Галичина, Волинь, Закарпаття та Буковина, а на Сході – Слобожанщина, Донбас тощо [3].

Найважливішим чинником у формуванні регіональних ідентичностей України, є безумовно історичний досвід, набутий мешканцями цих регіонів в процесі історичного розвитку, який характеризувався значними періодами бездержавності й перебуванням у складі різних держав та імперій. Впродовж майже тисячолітньої історії, за винятком періоду Київської Русі, короткочасного існування держави Богдана Хмельницького та УНР, українська спільнота територіально перебувала у складі Речі Посполитої, Російської та Австро-Угорської імперій, Румунії, Чехословаччини і, врешті, Радянського Союзу. Саме крізь призму різного історичного досвіду відбувається усвідомлення українцями окремих регіонів історичного минулого, розуміння сьогодення та майбутнього [7].

Слід зазначити, що регіональне розмежування зумовив і той факт, що держави, до складу яких в різні періоди входили українські землі, належали до різних цивілізацій – західної (європейської) та східної (євразійської), а також різних традицій

християнства – католицької (греко-католицької) та православної. Ментальні та цивілізаційні відмінності західних і східних українців зумовили й регіональні відмінності у соціальному досвіді та політичних культурах, які формувалися на різній основі – індивідуалістичній та колективістській. Так, для Західної України більш характерною є орієнтація на самоорганізацію в рамках громади, товариств. Для політичної культури Східної України, навпаки, характерними є: орієнтація на державу, служіння інтересам держави чи політичному лідерові, а суспільна свідомість покладає більше на владу розв'язання життєвих проблем і реалізацію інтересів особи. У підтвердження цього Л.Нагорна зазначає, що «на Наддніпрянщині більш популярні колективістські орієнтації та егалітаризм, на Заході України явна перевага віддається самоорганізації на основі індивідуалізму, елітизму» [5].

Регіональна ідентичність Заходу формувалась на етнічній основі, конструювалась національною культурою, з якою ототожнювали і ототожнюють себе західні українці. Лояльніше до розвитку національної культури суспільне середовище Речі Посполитої, Австро-Угорської імперії, діяльність Греко-католицької (Української Католицької) церкви, українських братств як елементів громадянського суспільства сприяли тому, що західний регіон не тільки зберіг риси автентичної української культури, традиції й мову, а й збагатив її завдяки зв'язкам з країнами Центрально-Східної Європи. Своєрідність формування ідентичності Східної України зумовлена тим, що вона була заселена українськими та російськими переселенцями з Російської імперії, різними групами козацтва, а часто й втікачами, злочинцями, які шукали розгулу й свободи [6].

Стосовно конфесійного розмежування слід відзначити значний вплив католицької (Української Греко-Католицької) або Української Православної церкви Київської патріархату й Автокефальної церкви на Заході, і вагомий вплив Православної церкви Російського патріархату на Сході та Півдні, що взаємообумовлюється російським політичним й культурним впливом у цих регіонах [7].

В сучасних умовах розвитку нашої держави відмінності ідентичностей жителів різних регіонів країни дедалі стають все більш відчутними, що не сприяє загальнонаціональній

консолідації. Соціологічні опитування виявили, що нині значна частина громадян України відчуває більшу спорідненість із закордонними сусідами, ніж зі своїми співвітчизниками з інших регіонів. Так, за даними опитування 2006 р., проведеного Центром О.Разумкова, значна частина жителів Центру, Півдня і Сходу України вважають себе ближчими за характером, звичаями і традиціями до жителів Росії, ніж до західних українців; західні українці – до поляків, аніж до жителів Донбасу і Криму [1]. Це відкриває шляхи для зовнішніх втручань та впливів, містить загрозу єдності та цілісності країни. Виходячи з вимог забезпечення національних інтересів України, зміцнення державної і національної єдності, потрібна цілеспрямована державна політика, реалізація якої сприятиме формуванню спільної національної ідентичності громадян України [2].

Для стабільності демократичної держави і суспільства, достатнім є формування спільної національної ідентичності, яка побудована на критеріях політичної нації, і яка передбачає лояльність до держави, її символів та атрибутів (включаючи державну мову), громадянський патріотизм, спільність позицій громадян щодо стратегічних напрямів і цілей розвитку держави і суспільства, взаємну толерантність і соціальну солідарність між різними (за будь-якими ознаками) суспільними групами. Творення такої загальнонаціональної ідентичності зовсім не означає зникнення етнічних ідентичностей. Стирання окремих етнічних ідентичностей в Україні у результаті асиміляції чи інших соціально-демографічних процесів та дій, може порушувати гармонію міжетнічного спілкування та природну поліетнічність. Так, немає жодної необхідності, щоб місцеві росіяни, румуни, болгари, поляки, угорці, татари, євреї, греки тощо почали вважати себе в етнічному плані українцями. Водночас цілісність держави вимагає того, щоб масиви усіх етнічних груп відчували Україну своєю батьківщиною [3].

Формування загальнонаціональної ідентичності потребує свідомих зусиль держави і суспільства, політичних і управлінських еліт, духовних лідерів нації і самих громадян. А за умови слабкості структур громадянського суспільства особлива роль і відповідальність покладаються на владу та її здатність сформулювати та реалізувати відповідну державну політику,

зокрема – політику національного єднання [4]. Головною метою такої політики має бути інтеграція регіонів у єдиний духовний, гуманітарний, політичний та економічний простір, за умов збереження регіонального різноманіття. Національна ідентичність утверджується через велику кількість механізмів і каналів, але перш за все через забезпечення прав громадян, систему виховання і освіти, державну мову, символи, культурне і мас-медійне виробництво [6].

Сформована спільна національна ідентичність виступатиме міцною основою національної свідомості громадян України, сприятиме забезпеченню участі в суспільно-політичному житті країни представників різних етнічних, мовних, релігійно-конфесійних груп; гарантуванню умов для повноцінної реалізації прав представників регіональних спільнот у межах української політичної нації [7].

Список використаних джерел

1. Соціальна і гуманітарна політика. Підручник / [авт. кол. : В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, М.В.Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, В.П.Трощинського. – К. : НАДУ, 2016 – 792 с.

2. Державна політика в соціогуманітарній сфері: підручник / [авт. кол. : В. А. Скуратівський, В. П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.] ; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. – К.: НАДУ, 2010. – 284 с.

3. Соціогуманітарні чинники інтеграції і консолідації українського суспільства : аналіт. доп. / авт. кол. : В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, О.П.Петроста ін. – Київ: НАДУ, 2018. – 160 с.

4. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти : монографія / В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, Н.П.Ярош та ін.; за заг. ред. В.П.Трощинського. – Київ: НАДУ, 2018. – 256 с.

5. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи: навч.-наук. вид. / авт. кол.: В. А. Скуратівський, В.П. Трощинський, П. К. Ситник та ін.; за заг. ред. В. А. Скуратівського, В.П. Трощинського. – К.; Львів: НАДУ, 2012. – 368 с.

6. Ситник П.К., Дербак А.П. Проблеми формування національної самосвідомості в Україні: Монографія, / П.К.Ситник, А.П.Дербак – К.: НІСД, 2004. – 226 с.

7. Купрійчук В. М. Гуманітарна політика українських урядів у добу національної революції (1917–1920 рр.) : монографія / В. М. Купрійчук. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2014. – 378 с.

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА 2024 РІК

Плоскіна Андріана Андріївна
Проць Наталія Василівна

Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк

Бюджетна політика є активним інструментом економічної політики держави. В сучасних умовах одним з першочергових її завдань є забезпечення фінансової стійкості та збалансованості бюджетної системи.

Окремі аспекти питань бюджетної політики є постійним напрямом досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Так, Г. Возняк, Л. Лисяк, Сальникова Т. досліджували сучасні теоретичні, методологічні та прикладні засади бюджетної політики розвитку регіонів, розробили напрями; вдосконалення бюджетної політики України в умовах децентралізації; І.Чугунов, І. Канцур, Л. Гаврилова, В. Макогон визначили роль бюджетної політики в соціально-економічному розвитку України в умовах інтеграції, тобто розглядали бюджетну політику як адаптивний механізм у системі регулювання економіки; О. Зеленько, Н. Проць, Л. Штефан, М.Кравчук, І.Шкодїна здійснили аналіз та визначили особливості формування та реалізації бюджетної політики в Україні; Бондарук О. дослідив вплив бюджетних загроз на фінансову безпеку України. Сучасні зміни, внесені до Проекту Бюджету України на 2024 рік зумовлюють необхідність проведення аналізу.

Бюджетна політика України на 2024 рік спрямована на скорочення дефіциту бюджету та зменшення обсягів зовнішніх